

Anđelko Badurina, *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. – 1878.)*, Rijeka – Zagreb: Glosa d.o.o. i Provincijalat franjevac trećoredaca glagoljaša (*Monumenta glagolitica Tertii ordinis regularis sancti Francisci in Croatia*, vol. I. / *Glagoljski spomenici Trećega franjevačkog reda u Hrvatskoj*, sv. 1.), 2013.¹

U subotu, 4. svibnja 2013. godine, s početkom u 20.30 sati, u atriju franjevačkog samostana sv. Marije Magdalene u Portu predstavljena je knjiga dr. sc. fra Anđelka Badurine *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. – 1878.)*. Knjigu su pred brojnom publikom predstavili načelnik Općine Malinska-Dubašnica Anton Spicijarić, u ime nakladnika Glosa d.o.o. iz Rijeke Ksenija Čulina, suradnik na knjizi Perica Dujmović te urednik i priređivač dr. sc. Tomislav Galović s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a sve nazočne pozdravio je fra Stojan Ravić, gvardijan portanskog samostana. Knjiga je objavljena u nakladi Glose d.o.o. iz Rijeke i sunakladništvu Provincijalata franjevac trećoredaca glagoljaša u Zagrebu, a njezino izdavanje omogućila je Općina Malinska-Dubašnica. Knjigu su recenzirali znanstvenici iz Staroslavenskog instituta u Zagrebu dr. sc. Ivan Botica, fra Kristijan Kuhar i dr. sc. Sandra Sudec, a kao stručni suradnik u pripremi Dejan Zadro. Objavom ove knjige – vrijednog arhivskoga gradiva – ujedno je pokrenuta nova serija izdanja pod nazivom *Monumenta glagolitica Tertii ordinis regularis sancti Francisci in Croatia – Glagoljski spomenici Trećega franjevačkog reda u Hrvatskoj* u nakladi Provincijalata franjevac trećoredaca glagoljaša u Zagrebu. Urednik serije je fra Kristijan Kuhar (TOR), a redakciju ovoga izdanja čine dr. sc. Ivan Botica, dr. sc. Tomislav Galović, fra Kristijan Kuhar i dr. sc. Sandra Sudec. Grafičko oblikovanje i prijelom izradila je Jasminka Maržić, a knjigu je otisnula tiskara AKD d.o.o. Zagreb.

.....
1 Ovaj je tekst, odmah nakon predstavljanja knjige *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. – 1878.)*, bio objavljen u časopisu za kulturu življenja na otoku Krku – *Krčki val*, u broju 6 iz lipnja 2013., str. 46-47, susretljivošću njegova urednika Denisa Lešića, na čemu mu i ovom prilikom zahvaljujemo.

U sadržajnom pogledu knjiga (koja broji ukupno 262 stranice) počinje *Prigodnom riječi* Antona Spicijarića i *Predgovorom* koji potpisuju dr. sc. Ivan Botica, dr. sc. Tomislav Galović, fra Kristijan Kuhar i dr. sc. Sandra Sudec. Slijede *Uvod*, poglavlja *O samostanu*, *O rukopisu*, *O preslovljavanju* i *Korišteni redaktorski znakovi*. Potom dolazi središnji dio knjige *Inuentarij di mobili / Inventarii od mobili 1734 – 1878*. U nastavku su priloženi *Sumarni pregled sadržaja Inventara i popis gvardijana (pisara)*, *Manje poznate riječi*, sažeci na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku te *Izvori i literatura*. Na kraju knjige, u njezinu prilogu, nalazi se studija Perice Dujmovića i dr. sc. Tomislava Galovića *O. dr. sc. Anđelko Badurina, franjevac i povjesnik umjetnosti. Pola stoljeća znanstvenoga rada*. Studija sadrži dva dijela: u prvom se govori o životu i školovanju, redovničkoj službi i znanstveno-stručnom opusu franjevca trećoredca glagoljaša i povjesnika umjetnosti Anđelka Badurine, a u drugom se dijelu nalazi kompletna *Bibliografija fra Anđelka Badurine*.

O knjizi

Riječ je o prijepisu inventarne knjige samostana sv. Marije Magdalene u Portu na Dubašnici u koju su njegovi franjevci trećoredci glagoljaši bilježili sva svoja pokretna i nepokretna samostanska dobra tijekom 18. i 19. stoljeća. Između tridesetih godina 18. i sedamdesetih godina 19. stoljeća samostanski se inventar revidirao dvadeset devet puta. Do 1840. godine vodio se samo na glagoljici, a nakon toga na latinici. Inventarna knjiga dubašljanskog samostana vodila se ovisno o podrijetlu unositelja na krčkim čakavskim idiomima. Na talijanskom je jeziku samo bilješka generalnog vikara i tajnika iz 1872. i 1878. godine. *Libar imenovan inventarij od stabili i mobili*, kako je napisala ruka dubašljanskog fratra na stražnjoj korici knjige, leksičko je blago hrvatskog jezika i dragocjeno vrelo podataka o materijalnom životu franjevaca trećoredaca glagoljaša u svakodnevici 18. i 19. stoljeća. (...).

Takav je *inventar* na glagoljici jedinstvena knjiga unutar cjelokupnoga franjevačkog reda. Iz *Inventara* doznajemo kako su, gdje i od čega živjeli franjevci trećoredci glagoljaši na Portu, čime su se bavili, što su proizvodili, što su i kada nabavljali, iz čega su molili i misili, što su i kako jeli, gdje su spavali,

komu su zaduživali oruđe i stoku. Premda se naoko čini da je riječ o jednolično nabrojenim i suhoparnim podacima, pruža nam se bogata povijesna, povijesnoumjetnička, onomastička i jezična građa koja rekonstruira život ne samo jedne samostanske zajednice, nego i u dobroj mjeri materijalni život otoka Krka u 18. i 19. stoljeću. Zapisi su strukturirani po prostorima i područjima života i djelatnosti redovnika: crkva, sakristija, kuhinja, blagovaonica, konoba, samostan, ljetina i blago. Inventar se popisivao prije propisane vizitacije redovničkog poglavara svakih nekoliko godina kada bi se potvrđivao stari ili bio izabran novi gvardijan. Upravo je on najčešće obavljao samo popisivanje.

Knjiga Anđelka Badurine *Inventarij mostira svete Marije Magdalene na Portu*, tj. *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. – 1878.)* djelo je vrijedno za poznavanje povijesti redovničke zajednice franjevac trećoredaca u Hrvatskoj, lokalne povijesti otoka Krka, ali i crkvene, liturgijske, gospodarske, društvene povijesti uopće. Nadalje, inventarna knjiga predstavlja zanimljivu građu za dijalektološka istraživanja jer zapisi, iako izrazno ograničeni (izrazi su, naime, ustaljeni i gotovo formulaični), pružaju autentičnu jezičnu sliku mjesnih govora (dakako, ne nužno samo dubašljan-skih) 18. i 19. stoljeća. (*Iz Predgovora knjige*)

O autoru

O. dr. sc. Anđelko Badurina (Lun na otoku Pagu, 1935.), franjevac trećoredac glagoljaš i povjesnik umjetnosti, gimnazijsko obrazovanje započeto u Senju nastavio je u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, a završio u Splitu. Diplomirao je teologiju i pohađao poslijediplomski studij na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je povijest umjetnosti te stekao magisterij i doktorat. Znanstveni je savjetnik u miru Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu. Specijalnost: srednji vijek – ikonografija, ikonologija, iluminirani rukopisi, samostanska arhitektura, urbanizam i hagiopografija. Završio je projekte *Iluminirani rukopisi u Hrvatskoj* i *Hagiopografija Hrvatske*. Objavio je brojne radove i knjige te uredio *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*.

**Riječ fra Kristijana Kuhara, povjerenika za kulturnu baštinu
Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša,
pročitana na predavljanju**

Poštovani skupe, u ime provincijala fra Nikole Baruna i u ime Povjerenstva za kulturnu baštinu Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša, sve vas pozdravljam i ispričavam našu nenazočnost zbog provincijskih obaveza.

Ovim putem zahvaljujem svima koji su pridonijeli da se rad našega subrata dr. sc. fra Anđelka Badurine prezentira i objavi kao jedinstvena knjiga, prva u novoj seriji *Monumenta glagolitica Tertii ordinis regularis sancti Francisci in Croatia – Glagoljski spomenici Trećega franjevačkog reda u Hrvatskoj*. Rad fra Anđelka Badurine i njegova ljubav prema glagoljaškoj tradiciji trećoredske provincije u Hrvatskoj već više puta izlazi na vidjelo. Fra Anđelko je ponizni tragač za trećoredskim glagoljaškim blagom i uvijek je spreman to blago podijeliti onima kojima pripada – onima koji su nasljednici hrvatske i trećoredske glagoljaške tradicije, nasljeđujući tako dugu tradiciju duhovnosti našega reda. Zahvaljujem mu na njegovu radu i brizi za glagoljašku tradiciju naše provincije, na neumornom radu i strpljivosti u čitanju, transliteraciji i opisivanju glagoljskih rukopisa.

Zahvaljujem gospodinu Antonu Spicijariću, načelniku Općine Malinska-Dubašnica, na pomoći i suradnji u izdanju prvoga sveska naše nove biblioteke, kao i za sve u čemu je izašao u susret franjevcima trećoredcima u brizi za očuvanje i obnovu vrijednog portanskog samostana. Vjerujemo da ćemo obnovom samostana i obnovom muzejskog prostora i mi pridonijeti predavljanju kulture i povijesti Dubašnice i otoka Krka.

Zahvaljujem i uredniku knjige „Inventarij mostira svete Marije Magdalene na Portu“, dr. sc. Tomislavu Galoviću, na susretljivosti i pažnji prema trećoredskoj tradiciji na Dubašnici i na umješnosti u priređivanju knjige ovakvoga sadržaja. Zahvaljujem i recenzentima doc. dr. sc. Ivanu Botici i dr. sc. Sandri Sudec na pažljivoj suradnji u kolacioniranju teksta i obradi sadržaja, kao i Perici Dujmoviću te Dejanu Zadri na stručnoj suradnji.

Mi, franjevci trećoredci glagoljaši, često se volimo pohvaliti svojim naslovom jedinstvenim u europskom kontekstu redovništva. Ovim izdanjem i pokretanjem biblioteke *Monumenta glagolitica* želimo taj naslov opravdati i biti istinski čuvari tradicije našega hrvatskog naroda i Crkve u Hrvata. Glagoljica pripada svima nama ne smije biti zaboravljena i nije joj mjesto u mračnim arhivima, nego među ljudima koji su od glagoljice i za glagoljicu živjeli, radili i ginuli. Ovime i unaprijed zahvaljujemo svima koji će nam biti suradnici i stručna pomoć u iznošenju na svjetlo dana naše – trećoredske i hrvatske – glagoljaške tradicije.

Bratski pozdravljam, mir i dobro!

**Autor fra Andelko Badurina nije mogao biti na predstavljanju
knjige, ali je zato poslao svoje pismo koje je
pročitano na kraju predstavljanja**

Kriv sam! Priznajem krivnju, ali se ne kajem – za ono što se večeras zbiva na mostirskom cimiteru u Portu.

Radujem se vama i čestitam cijelomu komunu dubašljanskomu što ste omogućili da ovo, godinama skrivano i čuvano blago u mostiru ugleda svjetlo dana i bude znano svim Dubašljanima.

Malo koji samostan na svijetu ima sačuvan ovako star inventarij onoga što ima u kući i oko kuće. U Hrvatskoj, koliko ja znam, ima ga još Glavotok.

Mostir svete Mandalene i Porat, a i cijela Dubašnica, uvijek su živjeli skupa, što se posebno očitovalo na Madalenjinu i na Prošćenje. Mostirski toš služio je cijelom selu i bio mjesto zajedništva i druženja svih Portana u zimskim večerima.

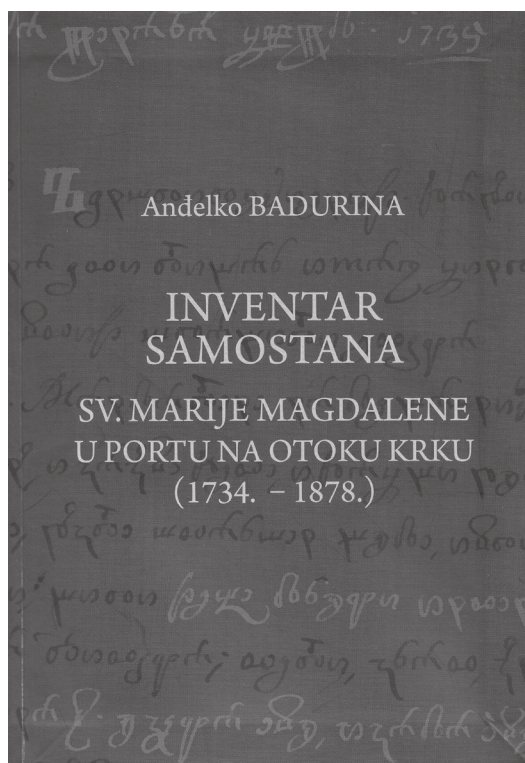
Ja sam, pak, dobar dio svoga radnog vijeka proveo za Porat. Svjedok toga je i ovaj inventarij i muzej koji sam postavio od mostirskih i portanskih stvari, tako da je zapravo jedini muzej na otoku (Košljun je poseban otočić i ima stvari od svuda).

Večeras nisam s vama jer se teško krećem, ćapala me „šijatika“ koju sam zaradio previše sjedeći i pišući, od čega dobar dio pišući i o Portu i za Porat.

Ali ni mi žal. Moja „šijatika“ će poč u zemlju koja će je izličit, ali ovaj libar će ostat za sadašnja i buduća dubašljanska pokoljenja.

Vaš fra Anđelko

Priredio: Tomislav GALOVIĆ

Fra Anđelko Badurina, *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. - 1878.)*, Rijeka – Zagreb 2013.